

KIRJALLINEN KYSYMYS 618/2001 vp

Kansalaispalkan toteuttaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Hallituksen peruspalveluministeri on herätellyt henkiin ajatusta ns. kansalaispalkasta. Tällaiseen käsitykseen asiasta pääsi, kun kuunteli pari päivää sitten televisioitua keskusteluohjelmaa. Myöhemmissä vaiheissa ohjelman juoneen pääseenä en ehtinyt saada selville kansalaispalkan mahdollisia nykymuotoja enkä myöskään kuukausittaista määrää.

Kansalaispalkka on vanha asia. Suomen Maa-seudun Puolueen eteenpäin ajamana asiaa aikoinaan kehiteltiin. Sitten sen kaappasi itselleen Suomen Keskusta. Nyt idea saattaa olla taas vaihtanut kotipesää. Se saattaa olla nyt Vihreiden omistuksessa.

Kun asiaa aikoinaan SMP:n toimesta kehiteltiin, nykyinen peruspalveluministeri oli vielä rip-

pikouluiässä, jos sitäkään. Idean sisällön täytyy siis olla erilainen, jos se on omakohtaisesti kehitelty. Siksi olen kiinnostunut asian kehityksestä vuosikymmenien saatossa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän kunnioittavasti valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallituksella ja erityisesti sen peruspalveluministerillä visioita ja suunnitelmia ns. kansalaispalkan kehittelyyn ja

mikä on mahdollisesti suunnitellun toteutuksen sisältö?

Helsingissä 10 päivänä toukokuuta 2001

Sulo Aittoniemi /alk

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Rouva puhemies, olette toimittanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi kansanedustaja Sulo Aittoniemen /alk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 618/2001 vp:

Onko hallituksella ja erityisesti sen peruspalveluministerillä visioita ja suunnitelmia ns. kansalaispalkan kehittelyyn ja

mikä on mahdollisesti suunnitellun toteutuksen sisältö?

Vastauksena kysymykseen esitän kunnioittavasti seuraavaa:

Kansalaispalkan sijasta pitäisi käyttää termiä perustulo (basic income), sillä "palkka" antaa vääriä mielikuvia. Perustulolla tarkoitetaan tulonsiirtojen ja verotuksen yhteensovittamista siten, että kansalaisille taataan kohtuullinen perusturva samalla, kun työnteke on taloudellisesti kannattavaa.

Suomen hallituksella ei ole suunnitelmia yhdistää verotusta ja tulonsiirtoja yhdeksi, perustulon kaltaiseksi kokonaisuudeksi. Sen sijaan Suomessa sovellettavat syyperusteiset tulonsiirrot vastaavat yleensä jossain määrin perustulon pe-

rusajatusta: omista ansiotuloista on tarkoitus jättää jotain myös käteen. Merkittävän poikkeuksen tästä muodostaa toimeentulotuki, jota ansiotulot vähentävät täysimääräisesti.

Verotusta ja tulonsiirtoja on pyritty sovittamaan yhteen siten, että kannustinloukuilta vältytään. Kun kyse on monen etuuden yhteensovittamisesta, käytännössä on vaikea välttää sitä, etteivät efektiiviset rajaverot missään oloissa nousisi sataan prosenttiin tai lähelle sitä.

Hallituksen työnjaon mukaan peruspalveluministeri vastaa sosiaali- ja terveystalouksista. Merkittävistä tulonsiirroista peruspalveluministerin vastuulla ovat lapsilisät, kotihoidon tuki ja toimeentulotuki. Muut merkittävät tulonsiirrot kuuluvat sosiaali- ja terveysministerille, työministerille, kulttuuriministerille ja asuntopolitiikalle.

Lapsilisät vastaavat jo nyky muodossaan perustulomallin ajatuksia: lapsilisät eivät ole tulosi-donnaisia, joten niiden suuruuteen eivät muutokset perheen ansioissa vaikuta. Tämän seurauksena lapsilisät eivät väärin työnteon kannattavuutta. Kotihoidon tukea sovitetaan yhteen perheen yhteenlaskettujen tulojen kanssa. Hallituksen tarkoituksena on antaa eduskunnalle esitys, jonka mukaisesti toimeentulotuen yhteensovittamista ansiotulojen kanssa lievennetään.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2001

Peruspalveluministeri Osmo Soininvaara

Till riksdagens talman

I det syfte 27 § riksdagens arbetsordning anger har Ni, Fru talman, till behöriga medlem av statsrådet översänt följande av riksdagsledamot Sulo Aittoniemi /alk undertecknade skriftliga spörsmål SS 618/2001 rd:

Har regeringen och speciellt dess omsorgsminister en vision och planer för att utveckla den s.k. medborgarlönen och

vad ingår i förverkligandet som eventuellt planeras?

Som svar på detta spörsmål får jag vördsamt anföra följande:

I stället för medborgarlön borde man använda termen grundinkomst (basic income) eftersom "lön" ger fel föreställningar. Med grundinkomst avses att inkomstöverföringar och beskattning förenas så att medborgarna garanteras en skälig grundtrygghet samtidigt som arbete är ekonomiskt lönsamt.

Finlands regering har inga planer på att kombinera beskattning och inkomstöverföringar till en, grundinkomstlik helhet. Däremot motsvarar de orsaksbaserade inkomstöverföringarna som tillämpas i Finland oftast i viss mån grundtanken bakom grundinkomst: avsikten är att en del av de egna förvärvsinkomsterna också skall bli kvar i

handen. Ett betydande undantag utgörs av utkomststödet, som förvärvsinkomsterna minskar till fullt belopp.

Man har strävat efter att förena beskattningen och inkomstöverföringar för att kunna undvika incitamentfällor. Då det gäller att förena många förmåner är det i praktiken svårt att undvika att de effektiva gränsskatterna under inga omständigheter skulle stiga till hundra procent eller närapå det.

I enlighet med regeringens arbetsfördelning ansvarar omsorgsministern för social- och hälsovårdstjänster. Av de mest betydelsefulla inkomstöverföringarna på omsorgsministerns ansvar är barnbidragen, hemvårdsstödet och utkomststödet. De andra viktiga inkomstöverföringarna tillhör social- och hälsovårdsministern, arbetsministern, kulturministern och bostadsministern.

I sin nuvarande form motsvarar barnbidragen redan grundinkomstmodellens idé: barnbidragen är inte inkomstbaserade, så deras storlek påverkas inte av förändringar i familjens inkomst. Till följd av detta förvränger inte barnbidraget arbetets lönsamhet. Hemvårdsstödet förenas med familjens sammanlagda inkomster. Regeringen har för avsikt att ge riksdagen en proposition, enligt vilken förenandet av utkomststöd och förvärvsinkomster förmildras.

Helsingfors den 30 maj 2001

Omsorgsminister Osmo Soininvaara